Üksiknumbri hind 5 senti.

Rahwa Sõna

Toimetus ja talitus, Tallinnas, W. Pärnu mnt. 31.
Ilmub 6 korda nädalas.
Telefonid: toimetus 457-78, 457-77; talitus 457-77 trükikoda 459-40.

Kirjade aadress: Rahwa Sõna, Tallinn, postkast 367.
Kaastöö arwatakse tasuliseks, kui tasunõudmine käsikirjal märgitud. Tarwitamata käsikirjad hoitakse alal ainult autori soowil.

Tellimise hind postiga: 1 kuu 1.25 senti, 2 kuud 2.50 s., 3 kuud 3.60 s., 6 kuud 6.75 senti, 12 kuud 13.00 senti. Wäljamaale 3 kr. 25 senti kuus. „Rahwa Sõna" tellimisi wõtawad wastu kõik wabariigi postiasutused ja oma tellimiste wastuwõtjad. Aadressi muutmine 30 senti.

Kuulutuste hinnad: Kuulutuste küljel ühel weerul 5 senti millimeeter, lehe esiküljel 10 senti m.-m., teksti osas 12 s. m.-m., teksti kirjaga 18 s. m.-m. Tööliste organisatsioonide ja töötsimise kuulutused poole hinnaga. Kuulutusi wõetakse wastu äripäewal k. 1-ni.

Nr. 136 (1578) — Tallinnas, kesknädalal, 22. juunil 1932. a. — VI aastakäik

Wabariigi walitsus lahkus.

K. Einbund waliti riigikogu esimeheks. — Sotsialistide erakorraline teadaanne tööpuuduse asjus.

Wiienda riigikogu esimene koosolek.

Esmaspäewal, 20. juunil kell 5 p. l. astus kokku uues riigikogu esimeseks koosolekuks. Tülikusimused, millest eile teatasime, lahendati rühmade wahel kokkuleppe teel ja nimelt istekohtade jagamisel kujunes rühmade paigutus täiesti omapäraseks: pahemal tiiwal istuwad sotsialistid ning nende sabas eraldatult Wabaali puiestee mehed. Põllumeeste rühm on wenitatud koogataolisele: pahema tiiwa äärest alates kaares ümber saali kuni paremasseinani. Keskerakond on paigutatud põllumeeste rühma harude wahele, otsekui tangidega haaratud. Põllumeeste taga istuwad sirges reas üle kogu saali majaomanike rühmad. Niisugust rühmade paigutust

ei tunne ükski parlament maailmas,

see on eesti omapära, millega aga wiisakalt küll lisielt hoobelda ei saa.

Koosoleku alguseks olid diplomaatilise looshis wõtnud aset wene saadik Raskolnikow abikaasaga, saksa saadik Schroetter ja leedu saadik Schumauskas.

Kombe kohaselt kell 1/46 senine esimees K. Einbund

awab koosoleku

sõbraliku terwitusega ja soowib uuele riigikogule rahulikku meelt ning positiiwset tarmust. Kodukorra järele juhatab ta koosolekut kuni uue esimehe walimiseni. Enne aga teeb teatawaks

riigikontrolöri lahkumise kirja

ning sekretär kuulutab, et riigikogust on juba lahkunud Otto Strandmann, kelle asemele kutsutud M. Juhkam.

Nüüd asutakse

juhatuse walimisele.

Kinnisel hääletamisel walitakse 82 häälega K. Einbund riigikogu esimeheks tagasi. Wäsiselt walitu tänab rahwaesindust ja palub rahwaesindajate toetust oma ülesannete täitmisel.

Wabaali puiestee mehed olid tawatsenud soovitada oma esimese esilomalt esimehe kandidaadi demonstratiiwse ülesseadmisega, kuid olid nii juhmid, et ei tabanud oma kandidaati Tamsoni enne esitada, kui esimees oli juba walitud. „Hale jisselukkumine", hüütakse meestele.

Teiseks juhatuse liikmeks walitakse: esimeseks abiesimeheks T. Kalbus (keskerakond) 74 häälega, teiseks abiesimeheks M. Martna (sotsial.) 81 häälega, sekretäriks J. Loosalu (põllum.) 68 häälega, esim. abiks A. Tõllasepp (keskerak.) 66 h. ja teiseks abisekr. O. Gustawson (sotsial.) 71 häälega.

Edasi teatab esimees, et talle on riigiwanem saatnud

walitsuse lahkumise teadaande,

mille järele riigikogu kohustas esimeest esinema ettepanekuga uue walitsuse koosseisu asjus.

Sotsialistliku rühma

erakorralise teadaande tööpuuduse asjus

kannab ette L. Johanson. Selles öeldakse:

Töötute ja üldse kodanikkude keskel on tekitanud suurt ärewust ja meelepaha walitsuse wiimaste nädalate korraldused.

Waatamata suurtele hooajatöödele, kestab praegu raske tööpuudus edasi. Kümned tuhanded ei leia tööd ja nad nälgiwad ühes perekondadega, nende lapsed ei saa süüa ega ihukatet.

Praegu on tööbörsides registreeritud ligi 6000 töötut, tööbörsides, mille wõrk on puudulik ja kus registreerib end ainult wäike osa töötuid. Kõigest sellest wiletsusest hoolimata, milles waewleb praegu suur osa rahwast, on walitsus asunud tööpuudust süwendama ja sotsiaalset wiletsust suurendama selle läbi, et jätab wälja andmata krediidid, mis lubatud riigi eelarwes riigikogu poolt hädawajaliste tööde tegemiseks, nagu seda on sildade, maanteede, raudteede jne. parandamine ja korrasseadmine ning muud sellased tööd.

Samuti jäetakse wälja andmata hoolekande- ja wanade toetuse krediidid, mis eelarwega riigikogu poolt lubatud, kuigi nende krediitide järgi on enam kui tungiw tarwidus.

On lõpetatud ka riigi wiljatagawaradest wilja ja leiwa andmine äärmises puuduses kannatajatele, kuigi riigi wiljatagawaradest osa hukka läheb ja muutub wäärtusetuks. Ka Tallinna linnawalitsusel on 10.000 kg. rukist, mis riigilt saadud, kuid hasomin ei luba seda puuduskannatajatele wälja anda. On lõpetatud korteriüüri maksmine nende perekondade eest, kes on tööpuuduse tagajärjel kõige suuremas wiletsuses. Pikalaenu panga waldamisel olewatest Wene-Balti tehaste korteritest tõstetakse nüüd töötuid perekondi wälja, kuigi neil pole teist ulualust. Riiklikkudel töödel, nagu näiteks weeühingute töödel, mis riigi rahaga tehakse, on töötasu nii alla surutud, et töölised enam päewas ei teeni, kui 50—104 senti, jebagi raske tükitööga.

Samal ajal aga walitsus on ilma riigikoguta muutnud wälisesinduste koosseisu, luues näiteks Balkani riikides juba isegi kõrgepalgalise esinduse asemele weel kõrgemapalgalise, määrates selleks isiku, kes küllaldaselt on suutnud tõendada, et ta säärasteks ülesanneteks ei kõlba.

Eesti sotsialistliku tööliste partei rühm juhib neile erakorralistele nähetele riigi elus ja walitsemises tähelepanu ning nõuab, et need wäärnähted kõrwaldatakse.

Selle teadaande puhul Wabaali puiestee mehed hüüdsid sõimusõnu sotsialistide aadressil, olles nähtawasti arwamisel, et tööpuudust Eestis ei ole, ja walitsuse krediitide sulgemine on täiesti õigustatud. Sõimu eest sai Laes juhatajalt märkuse.

Läbirääkimised peetakse järgmisel koosolekul.

Faktiliseks märkuseks wõtawad sõna majandusminister, haridus- ja sotsiaalminister ja wälisminister, kes aga erakorralises teadaandes toodud tõsiasju ei saa ümber lükata. Eriti nalja teeb wälisministri J. Tõnissoni seletus. Ta ütleb, et Balkani riikide peakonsulile pole palka suurendatud. L. Johanson näitab aga „Riigi Teataja" põhjal, et sellele peakonsulile määratud palk on suurem aukonsuli tasust. Korduwalt katsub J. Tõnisson weelgi seletada, et palk olewat jäänud endiseks, kuigi „Riigi Teatajas" seisab suurem summa, sest sellesse olewat mahutatud kokku „a" ja „b" summad. (Üldine naer.) — Nüüd lõpetab juhataja faktiliste märkuste saju.

Koosolek lõpeb Wabaali puiestee meeste

uue sisselukkumisega.

Juhataja teatab, et rkl. Proos palub sõna tööpuuduse kohta. Kuna seesugust küsimust pole päewakorras, ei saa kodukorra järgi juhataja talle sõna anda. (Naer).

Edasi on üks Wabaali-puiestee meestest esitanud juhatajale niisuguse kirja: „Ma sain korralduse (kelle käest? „K. S."), et erakorralises teadaandeks tuleb sõna anda rkl. Laesile".

See ei ole aga mitte alla kirjutatud — ütleb juhataja — ja ma ei tea, kellele sõna anda, nii et ma keeldun seda paberit tarwitamast. (Üldine naer.)

Juhataja lõpetab koosoleku kell 6.25 min. Järgmine koosolek peetakse arwatawasti täna hommikul kell 10.

Inglismaalt lennukeid tooma.

Sõidab õhukaitse ülem koos parimate lenduritega.

Uute lennukite demonstratsioon õnnestus

20. juunil demonstreeriti Lasnamäe kaitsewäe aerodroomil meie lennuwäele Tshehhoslowakkiast ostetud „Smolik" tüüpi lennukeid. Lende jälgima olid ilmunud kaitseminister, kõrgemad kaitsewäelased, riigikontrolli kw. osakonna peakontrolör, ajakirjanduse esindajad, juhtiwaid tegelasi tehnilisel alal kaitseministeeriumist ja kogukas lennuwäelaste pere. Kaasa lendasid mitmed juhtiwad tegelased ja ajakirjanduse esitajad. Nii lendurite kui ka kaasalendajate mulje järele osutuwad ostetud lennukid stabiilseteks ja wõimsateks.

Juulikuu alul tuuakse ka osa Inglismaalt ostetud lennukeid lennuteel Tallinna. Lend algab Manchesterist umbes 3. juulil ja suundub üle Prantsusmaa, Itaalia, Lõuna-Slaawia, Austria, Ungari, Tshehhoslowakkia, Poola ja Läti. Matka kawatsetakse lõpetada Tallinnas 10.—15. juuliks. Ühtlasi awaneb seega wõimalus teha wastuwisiidid Prantsuse 12. lennuwäerügemendile Reimsis, kes külastas meie lennuwäge 1930. a. ja Itaalia lennuwäele, kes külastasid meie lennuwäge 1925. a.

Lennukoondise üldjuhiks on õhukaitse ülem kolonel Tomberg, lendureiks kapten Reissar, kapten Under, kapten Post ja kapten Kitsapea ning awiomotoristideks weltw. Põldroos ja weltw. Saags.

Raamatukoguhoidjate kursused.

Kokkuleppel hariduse- ja sotsiaalministeeriumiga Eesti raamatukoguhoidjate ühing korraldab raamatukoguhoidjate kursused järgmistes maakondades: Harjumaal — Kuusalu alewikus 26.—28. juunini. Läänemaal — Haapsalus 25.—27. juunini ja Wiljandimaal — Põltsamaal 2. ja 3. juulil.

E. S. T. P.
riigikogu rühma
koosolek
on täna, 22. juunil
kell 9 hommikul
rühma ruumides.
Juhatus.

GLORIA-PALACE
Esietendus! „Ufa" helifilm!
Armastuse lahing Bademünde all
Lõbus, pikantne ja teravmeelne helifarss 10 jaos. Võistlemata saksa näitlejate koosseis: **Claire Rommer, Adele Sandrock, Liselotte Schaack, Max Adalbert, Fritz Schultz, Paul Heidemann, Hermann Spedmann ja Fritz Alberti.**
Suurep. muusika ja kuulsa komp. Gilberti uusimad lööklaulud: **„Grüss mir die Ruperbahn"** laul ja marss ja **„Erst wird es Frühling"**, loks-trott.
Lõunamaa saarestik Uus Meremaa, uus Guinea. Huvitav kultuurfilm 3 jaos, ülesvõtteid kuulsa ränduri Colleen Rossi juhatusel.
„Fox"-helinädalaringvaade
Maailma viimased uudised.
Algus kell 6, 8 ja 10 õhtul. Kassa avatud kell 5.30.

„Grand-Marina"
20. juunist harukordselt huwitaw kaksikeeskava.
I. Kaamera trumpf. Uus täiendatud helikoopia
„Byrd lõunapooluse wallutaja"
Põnew ning elav jutustus Byrdi ekspeditsioonist lõunanabale 12 j.
II. Thomas Meighamsi, Mary Astori ja Lila Lee osavõtul
„Naise igatsus"
Draama 8 jaos.
Näitelawal: **„Kordamisõppus"** Lõbus päevakohane operett ja suur diwertissement. Algus kl. 6, pühap. kl. 2 p.

Esietenduskino „ENDLA" Nunne 20. Tel. 438-51
Meeleolurikkamaid kaksikesietendusi!
I. FOX-helifilm
„LEITUD LAPS"
Draama waeslapse elust 8 w. Peaosades: **Sally O'Neil, June Collyer, Frank Albertson, Allan Dinehart j. t.**
„Villa Falkonieri"
Draama saman. Richard Vossi rom. j. Peaosades: **Maria Jakobini, Hans Stüwe, Ewa Gray, Angelo Ferrary.**
Algus ärip. kl. 1/26, pühap. kl. 1/23.

Kinoteater „Kungla" W. Pärnu m. 31
Haruldane ilus kahekordne eeskawa Gary Cooperi kaast.
1) Saksa parim film, Berliini sensatsioon
„Der Hauptmann von Köpenick"
Põnevaim suurfilm 10 jaos. Peaosades: Max Adalbert, Ilse Fürstenberg, Paul Otto, Villy Schur, Paul Wagner ja H. Schroth.
2) **GARY COOPER** omas seiklussuurfilmis
„Farmerite kohutis"
Zane Grey romaani järgi 10 jaos. Paramount film Wirgiinia kullamaalt. Peaosades: Richard Arlen, M. Briani ja W. Huston.

Kinoteater „DIANA", Kopli tän. nr. 2.
Suur huwitaw kahekordne eeskawa!
Mu süda ihkab armastust.
Suurep. helioperett-farss 10 jaos. Kuulsa komponisti Leo Leiki muusika. Uusimad lööklaulud. Peaosis parimad saksa näitlejad: **Trude Berliner, Ernst Verebes, Paul Hörbiger, Senta Söneland, Johanes Rieman.**
Armastusega lunastatud patt.
Põnew draama 10 jaos. Peaosis: **Bebe Daniels ja Ben Lyon.**

Riigikogu walimiste lahinguwäljal.

Üllatust walimismaterjalest.

Suuremaks kaotajaks rahwuslik keskerakond, — kaotanud maal 39 prots.

A. Oinas. 1

Oleks eksliк teha järeldust riigikogu walimiste tulemuste üle ainult erakondade poolt saawutatud riigikogu liigete arwu järgi. Eriti eksliк oleks seda teha 5. riigikogu suhtes, mille walimistel teatawate erakondade ühinemine andis riigikogu liigete arwu suhtes tagajärje, mis läheb lahku tulemusest, milline oleks järgnenud walimistel antud häälte arwu järgi siis, kui erakonnad oleks läinud lahus walimistele.

Õigema pildi walimiste tulemustest annawad alles arwud erakondadele antud häälte kohta. *) Nende arwude abil on wõimalik selgitada ka erakondade kaotuste wõi wõitude ringkondi ja ühes sellega teatawal määral ka põhjuseid. Igatahes on see õigem abinõu, kui oletuste püstitamine ilma andmeid lähemalt waatlemata.

Erakondade poolt 5. riigikogu walimistel antud häälte arwu lähemalt waadeldes paistawad silma nii mõnedki huwitawad asjaolud ja nähted, enam, isegi suure tähtsusega „nihkumised“ walijaskonnas, millistest on seni waikides mööda mindud. Kuid sellest alamal. Kõige pealt: kes kaotas walimistel ja mil määral?

5. riigikogu liigete arwu järgi paistab esimesel pilgul, nagu oleks sotsialistid kaotanud rohkem kui n. n. keskerakonnad, sest sotsialistidel oli 4. riigikogus 25 esindajat, 5. riigikogusse wiiwad nad aga 22 esindajat, rahwuslik keskerakond sai aga 5. riigikogus 23 kohta, kuna tal 4. riigikogu lõpupäewil oli samuti kui sotsialistidel 25 kohta. Tõelikult aga said rahwuslikku keskerakonda kuuluwad erakonnad 4. riigikogu walimistel 26 kohta, sest rkl. J. Wiims astus alles hiljem wälja tööerakonnast.

5. riigikogu walimistel antud häälte arwu järgi on

kõige suuremaks kaotajaks rahwuslik keskerakond.

Temasse kuuluwad erakonnad said häält:

4. riigikogu walim.	132.050
5. „ „	110.662
seega kaotus	21.388
	ehk 16,2%

Sotsialistliku erakonna suhtes tuleb pidada silmas, et 4. riigikogu walimistel wene sotsialistid kandideerisid erinimekirjades, kuid siiski ühiselt liitusid erakonna nimekirjadega. Wiru-, Tartu- ja Petserimaal sai sotsialistlik erakond wene walijatele määratud nimekirjadega 12.612 häält.

5. riigikogu walimistel lahutati wene walijatele määratud nimekirjad erakonna nimekirjadest, nii et nad ei liitunud enam wiimastega, mis wiis täielikult kaduma wene sotsialistidele antud wähesed — 5191 häält. Wähesed selleks, et wiia wähemalt 2 esindajat riigikogusse, nagu seda nõuab minimaalselt walimisseadus. Kuid sisulikult tulewad need hääled juurde arwata walimistel sotsialistidele antud häältele.

Sotsialistid said seega häält:

4. riigikogu walim.	121.024
5. „ „	110.026
kaotus	10.998
	ehk 9,1%

Kuid siin tuleb pidada silmas ka weel seda asjaolu, et 5. riigikogu walimistest oli osawõtt umbes 0,9% ulatuses wäiksem, mis iseenesest pidi wähendama sotsialistidele antud häälte arwu üle 1000 hääle. Kahtlemata wiis ka end. sotsialistliku rühma liikme Grafihanowi kandideerimine wene rahwusliku liidu nimekirjade serjas „pahempoolsete sotsialistide“ nimetuse all mõnegi tuhande hääle sotsialistidelt minema.

Edasi oli aeg walimistelt selles mõttes ebasoodne, et eriti Lõuna-Eestis töölised ja wäikekohapidajad töötasid agaralt oma põldudel, et mitte hiljaks jääda külwiga. Saaremaalt oli aga juba rohkelt mulla- ja põllutöölisi teistesse maakondadesse wälja rändanud, samuti ka Petserimaalt, — wõõras kohas ei wõetud aga walimistest enam osa.

Kõike seda kokku wõttes, **ei saa üldse olla juttu sotsialistide kaotusest walijate teadliku äramineku mõttes**, küll on aga tegemist walijate kohaliku äranihkumisega mõne maakonna waldades, mida käsitame allpool.

Protsendiliselt on kõige enam kaotanud äärmised pahempoolsed, n. n. „tehnikud“ — 5848 häält ehk 19%. Seda muidugi tingimusel, kui on üldse lubatav neid kõrwu seada 4. riigikogu walimistel esinenud „E. Tööliste parteiga“, — mis on nende walijate poliitilise meelsuse seisukohalt siiski põhjendatud.

Põllumeeste kogud ja koondus on wõitnud juurde 4 kohta, kuid **walimistel saadud häälte arwu järgi ei ole wõit nii suur.** Kogud ja koondus said häält:

5. riigikogu walim.	199.035
4. „ „	185.784
juurdekasw	13.251
	ehk 6,7%

Kaotusi ja wõite lähemalt waadeldes selgub, et

rahwuslik keskerakond on kaotanud, peale Tallinna, kõigis walimisringkondades.

Waremalt oli J. Tõnissoni kantsiks Tartu linn ja Tartumaa, kuid 5. riigikogu walimistel sai J. Tõnisson seal lüüa, saades Tartumaa waldades rahwaerakonna nimekirjadele ainult 12% häält. Selle asemel käis J. Tõnissoni nimekirja käsi wõrdlemisi hästi Tallinnas, — ennenägemata paberiuputuse saatel ja „erapooletu“ „Päewalehe“ agaral eestwõitlemisel. Rahwuslik keskerakond sai Tallinnas, hoolimata tööerakonna rängast kaotusest, tänu J. Tõnissoni nimekirjale, **oma ainsa** walimisringkonna-wõidu — 1.052 häält juurdekaswu.

Ükskõik teisest erakondadest kaotas kõige rängemalt tööerakond.

Seda järeldust wõimaldab teha asjaolu, et mõnes walimisringkonnas tööerakond esines oma erinimekirjaga, kuigi rahwusliku keskerakonna üldise nimetuse all, nimelt Tallinnas, Harju-, Lääne-, Tartu- ja Wirumaal. Tööerakonna nimekirjad said häält neis walimisringkondis kokku

4. riigikogu walim.	37.643
5. „ „	24.841
kaotus	12.802

Tööerakond on kaotanud seega oma kantsides, kus ta esines oma erinimekirjadega **terwelt 34% oma häältest**, see on üle poole üldse rahwusliku keskerakonna poolt kaotatud häältest!

(Järgneb.)

*) Kuna riigi statistika keskbüroo poolt walimiste materjalid weel kokku wõtmata, on nende ridade kirjutaja kasutanud walimiste peakomitee materjale, mille juures kaitsewäesse puuduwaid andmeid on lihtsustamise mõttes käsitatud koos waldade andmetega, wälja arwatud Tallinn, kus nad on arwatud juurde linna andmetele.

Riigiwanema omapärane suhtumine

Ei lubanud Soome presidendi külaskäiku filmida. Filmimehed nõuawad riigiwanemalt seletust.

Filmioperaatorid K. Märska ja Wold. Päts paluwad meid awaldada järgmist:

„Soome presidendi külaskäigu puhul Eestisse tegi o.-ü. „Estonia-Film“ meile kui oma palgalistele operaatoritele ülesandeks filmida wõimaluse korral terwet külaskäiku, wähemalt tähtsamaid osi.

Kuna „Estonia-Film“ on kodumaa filmikroonikaid walmistanud juba 12 aastat, filmides seni kõikide naaberriikide riigiwanemate külaskäigud, ei olnud selles ülesandes midagi imelikku ega seadusewastast. Kuid nagu nüüd selgus, ei lubata Eestis üldse filmida, wähemalt möödunud Soome presidendi külaskäiku mitte. Seda tõendawad filmimise ajal ettetulnud wahejuhtumised, milliste tõttu pöördume Eesti ajakirjanduse poole, et saada selgust.

Sündmuste käik on järgmine: Kui W. Päts reede õhtul kaameraga Kaupmehe täwale asus, et presidendi saabumist filmida, tuli tema juurde politseinik ja palus lahkuda, kuna seal filmida ei lubatawat. W. Päts sarnase korraldusega ei leppinud ja läks prefekti juurde siiski filmimise luba paluma. Prefekt teatas, et riigiwanem ei soowi üldse, et filmitakse. Sel juhtumil jäi operaatorile osaks filmimisest loobuda.

Teine wahejuhtumine oli esmaspäewal, kui president külastas Tallinna raekoda. W. Päts asus kaameraga raekoja platsi keskele, kuid jällegi keelas politsei filmimise ära, kuna seda ei lubatawat.* Kui W. Päts siiski ei lahkunud, seletades, et sarnast seadust ei ole, mis Eestis filmimise keelab, koostas politsei sündmuse kohta protokolli. Sealjuures oli näha, et politsei seda wastumeelselt tegi, sest sarnast ülesannet pole meie wabariigi iseseiswuse aja jooksul neil weel tarwis olnud.

Meile, operaatoritele, jäi mulje, et siin ei talitata õiglaselt ja põhiseadusega kooskõlas, tegelikult pole meil mingit seadust, mis keelaks filmimist, nagu seda pole ka mujal kultuurriikides. Kuid miks keelati meile filmimine, selle kohta tahaksime saada seletust. Wabariigi põhiseaduse § 19. ütleb:

„Eestis on kindlustatud wabadus elukutset walida ja ettewõtteid awada ning kasutada põllutöös, kaubanduses, tööstuses, selles wabaduses ei wõi kedagi kitsendada wõi takistada — muidu kui seaduse põhjal ja piirides.“

Käesolew paragrahw kõneleb kõigi wastu eelmoodud sündmustele. Seaduslikku alust filmimise ärakeelamiseks seega ei olnud. Küll aga teame, **et praegune riigiwanem J. Teemant seda ei soowinud.**

Paiguti õnnestus meil keelust hoolimata presidenti siiski filmida, sest olime arwamisel, et awalik arwamine ja terwe rahwas meie teguwiisi õigeks mõistab.

Ja nendel hetkedel kui meil filmimine õnnestus, selgus, et hra president filmimise wastu heatahtlikult suhtus, laskudes saatjaskonnaga wastastikuse juttuajamisse.

Milliste alusel oli ometi õigus keelata teda filmimast. Meie oleme juba üle kümne aasta pidanud operaatori ametit kuid nagu nüüd selgub, tuleb meil sellest loobuda, kuigi ebaseaduslikul teel. Ka on käesolewal juhul rängalt pettumustud kodumaa filmitööstuse edenemisele, kuidas me siis edendame, kui isegi päewasündmusi ei tohi filmida?

Lähemal ajal saabub Eestisse kõrge külaline — Rootsi kroonprints. Kui ka siis mitmesi talitatakse, wõib jääda kroonprintsile mulje, et Eesti ei ole kultuurriik. Wälismail filmitakse iga tähtsama sündmuse puhul riigipäid ja presidente, kuid meil ei luba seda riigiwanem J. Teemant.

Kas oli käesolewal juhul tegemist seaduslikohase filmimise keeluga. Kui: siis millal ja kus sarnane seadus tehtud ja awaldatud on.

Leiame, et meie au on rängalt haawatud. Ühtlasi wastutame kõikide käesolewal kirjutises leiduwate andmete tõepärasuse eest.

Aktsiisiseadus kodifitseerimisel.

Administratiiwasjad maksukohtu alla.

Maksudewalitsuses on praegu spetsifikul wäljatöötamisel aktsiisiseaduste põhialused uue koodeksi jaoks, mis riigikogu kaudu weel selle aasta lõpuks loodetakse maksma panna. Käsil on karistuste osa kodifitseerimine. Praegust korda tahetakse muuta ja karistust rohkem maksukohtu alla wiia. Praegu läks suurem osa karistusi kõik kohtu kaudu. Nüüd tahetakse aga nii seada, et seaduserikkumised, millel pole kriminaalmaiku, ei läheks kohtu kaudu, waid rahatrahw määratakse administratiiwkorras.

Walga koolid paigutatakse uutesse ruumidesse.

Walga linna tütarlaste gümnaasiumi sulgemisega on ka kohaliste algkoolide ümberpaigutamine uutesse ruumidesse päewakorrale kerkinud. Nii tahetakse 1. ja 6. algkool liita ja paigutada esimese algkooli nime all endise gümnaasiumi hoonesse. Raiskutsekool saaks omaks senised esimese algkooli ruumid omale. See koolide ümberpaigutamine annab linnale tundnwalt kokkuhoidu ja on koolide suhtes otstarbekohane.

Eriti on see linna eelarwes olewa üle 1-milionilise puudujäägi katmisel möödapääsematu. Puudujääk tekkis linnadelt trahwerimaksu ärawõtmise tõttu.

Selle puudujäägi katteks tuleb weel teistelgi aladel teostada tuunduwaid kokkutõmbamisi ja kärpimisi.

Erak.

Maksim Gorki 2

Mina Capriõni, sealt laewale ja merd pidi Uzunisse, — kuid Tanjsha oli surnud! Nägin teda weleferit, — niisugune punapea ja punanina, lõbus, Ojutus — joodik. — „Sina, räägib, olid wast ka isa“ Ei, räägin, kus nüüd mina! Lihtsalt nägin teda Siberis, tähendab isat! Ei tahtnud awastada temale — wõõras inimene. Noh, läksin Uute Afoni, — peaaegu oleksin sinna elama jäänud — hea kohus! Pärast näen — ei, ei ole hea! Meri mürab, weeretab kiwe, koht pole tasane, mäed ümberringi, ja öö — niisugune pimedus, nagu oleks sind tõrwasse uputatud. Ja kunmus. Tulin siia, ja waat elangi — üheksandamat aastat — ja ei ela ilmaaegu! Sellejuures kohendasin — kase istutasin; kuim aastat hiljem — wahtra, — siis pärna, — näed sa? Mina, sõbrakene, olen siin suur inimeste trööstija, — waat, tule pühapäewal, heida pilku ja kuulata!

Ta peaaegu ei nimetanudki Jumala nime, mis teiste temasarnaste suus on iga kolmas sõna. Küsisin:

— palwetab tema palju?

— Ei, mitte just palju, — wastas mõtlikult wanamees, sulgedes oma silmad.

— Palwetasin alul mehiselt — juhtus — tundide wiisi pildusin põlwil olles riste ette. Käed olid mul sageli haigused, ei wäsinud ja selg samuti. Tuhat kummardust wõin teha — ei pilkitagi! Aga waat', kondikesed põlwe alias — ei kannata, pakitawad. Wiimaks wõtsin aru pähe: mida ma siis nii palun, millest? Kõike mul on, inimesed austawad mind — aga mina tülitan Jumalat. Jumalal on omad asjad, milleks teda segada? Tuleb temast isegi eemal hoida inimeste tühisust. Tema, Jumal, hoolitseb meie eest, aga meie tema eest mitte! Ja nii ma mõtlen: Jesund elab suurtele inimestele, kus temal see aeg wäikeste lollikeste jaoks? Nüüd ma — lihtsalt nii: kui öösel pole und, lähen koopast wälja, istun seal kuhugile ja wahtides Jesunda tarwast, mõtlen: — kuis Sa seal? See, sõbrakene, on wäga mõnus tegewus, isegi seletki, et öelda wõiks: ilus kui ilmsi! Ja ei wäsi nii nagu palwetades. Midagi ma temalt ei palu ja ei soowita teistelegi, aga kui näen ja on waja, — räägin sellele, teisele: Haletse Jumalat! Waat', tule ja silmitse, kuis olen kasulik Temale ja inimestele...

Ta ei rääkinud hooplemisega, waid rahuliku weendumusega, nagu meister oma oskusharust. Ta alasti silmad narratasid lõbusalt sinudes wigase näo inetust.

— Kuis elan ma talwel? Pole wiga. Ka talwel on mul soe. Ainult talwel on rahwal raske minu manu tulla lume pärast, juhtub, et ööpäewi kaks ja kolm olen leiwata. Ükskord päewi kaheksa wõi weel enam ei söönud iwagi, närgenesin seewõrd, et meele kaotasin. Tuli ometi wiimaks üks tüdrukukene ja rawis mind terweks. Oli teine kloostri teenijaks, kuid wiimaks läks õpetajale mehele. Mina panin temale aru pähe: mis sa, Senka, mõlkad, räägin. Milleks see sulle? Mina, räägib, olen waenelaps. Mine mehele ja ongi lõpp waeslapse põlwel! Siin on õpetaja Pewcow, kallis inimene, sellele ma soowitangi: Mitsa, pane tüdrukut tähele! Jah. Tema ta warsti wõttis ja töötaski. Pole wiga, elawad. Nujah, talwel lähen Saarowisse, Optinasse, Diweewkisse, seal — ümberringi kloostrid. Kuid mungad ei armasta mind, kutsuwad küll eneste manu, tahawad, et laseksin end pühitseda, — mungaks heidaksin, — nii-ke oleks kasu, oleksin söödaks inimestele, kuid mina ei taha, olen elaw — mulle see ei sõlba. Wõi olen ma püha? Mina, sõbrakene, olen lihtsalt wäikne inimene...

Naerdes ja hõõrudes peodega puusi, ütles ta pehmelt:

— Selle eest nunnade juures olen ma kallis külaline! Armastawad need mind — need mind armastawad! Ma ei kitle — puhas tõsi!

Mina, sõbrakene, tunnen naist läbi ja läbi, igaühte, missugust tahad, olgu ta aadliku wõi kaupmehe katuse all, kuid lihtsat eite näen läbi nagu oma hinge. Waatan silmi ja mõistan kõike, igat ta rahutust. Wõin sulle nendest niisugused lugusid jutustada... Ja uuesti kutsus ta mind tungiwalt:

— Sa waat' tule, siis näed, kuis ma nendega lobisen! Noh, lüksime weel kumbki klaaskese ümber.

Joonud, pilutas ta silmad ja kiigutades pead, kõneles uue waimustusega:

— Küll on aga see wiin kasulik!

Lühikene kewadöö sulas märgatawalt, hakkas wilu. Tegin ettepaneku lõket teha.

— Aga milleks? Wõi on külm? Minul, wanamehel, pole külm, aga sinul on külm. Ai-Ai! Mine siis koopasse, heida sinna. Näed-ka, sõbrakene, kui tuld teha, siis lendawad selle peale igasugused wäikesed elusolewused ja põlewad tules, kuid mina seda ei armasta. Tuli on neile nagu lõks hukatuseks. Päikesekene on igale tulele isa, kedagi ei tapa, aga meie sinuga, otsa kontide pärast, hakkame neid wäikeseksi põletama. Pole tarwis...

Karjasaaduste hinnad ilmaturul.

Wõihinnad püsiwad, oodata peekoni hinna tõusu.

Londoni turu üldine seisukord on peajoontes muutuseta. Lõppenenud kuul Balti riikide wõinoteerid, kuna oldud juhuslik kartusid, et meie wõid mujale müüa ei saa. Meie wõihinna langus oli turu üldseisukorra waatepunktist põhjendamata. Praeguste hindade juures on importijad hakanud spekulatsioonilisi tegema. See näitab, et on loota hinna tõusule. Eesti wõid jõudis möödunud nädalal Londoni 5201 tünni. Wõid müüdi seal hinnaga 88—91 sh. per cwt. Arwatakse, et hinnad lähemaks ajaks praeguselt tasapinnale püsima jääwad.

Peekonituru seisukord on keswalt kindel. Hinnad muutuseta. Pakkumine ja nõudmine on tasakaalus. Arwatakse, et turu kindel seisukord püsima jääb, kuna eelolewatel kudel peekonitarwitus harilikult suur on. Tuleb arwata, et Balti riikide peekon lähemate kude jooksul head hinda saawutab, kuna sisseweedu neudeit maadest wähenemas. Eestist jõudis Londoni 800 palli umber peekonit.

Munaturu seisukord paranes käesolewal nädalal jälle. Sisseweedu on wähenenud, samuti ka omamaa toodang. Eesti mune jõudis „Baltawal" juba üle 500 kasti. Arwatakse, et hinnad ka edaspidi tasast tõusu näitawad.

Belgia algab lammutama tollimüüre.

Sõlminud seks leppe Hollandi ja Luksenburgiga.

Siinsetes poliitilistes ja diplomaatilistes ringkondades tekitas sensatsiooni asjaolu, et kuningas Albert saatis peaministrile Renkinile kirja, milles toonitatakse energiliselt, et on tungiwalt tarwis kooskõlastada Belgia majanduspoliitika rahwuswahelise majandusliku solidaarsuse nõuetega. Kuningas teeb walitsusele ülesandeks astuda ühendusse kõigi walitsustega, kes pooldawad rahwuswahelist majanduslikku koostöötamist. Kuningas toonitab oma kirjas tõsiasja, et kolm aastat kõrgeid kaitsetolle, sissewedukeeldusid, walutakontrolli ja sissewedukontingente, mida paljud walitsused tarwitanud, on andnud ainult selle tagajärje, et rahwuswaheline kaubandus on wähenenud poole wõrra, kuna töötute arw maailmas samal ajal on tõusnud kahekordseks.

Nagu wastuseks sellele kuninga soowiawaldusele tuleb teade, et Hollandi, Belgia ja Luksemburgi wahel on sõlmitud majanduslik kokkulepe, mille järgi need riigid annawad üksteisele wastastikku umbes 50 protsenti tollisoodustusi.

Täiskiilutud rongid.

Walga—Koiküla wahel.

Raudteewalitsus ei tea midagi elust.

Walga—Mõniste kitsarööpalisel on alati wiimasel ajal sekeldusi. Millal sõidawad tühjad rongid 2—3 klassiwagunniga, millal jälle kiilutakse 50—60 reisijat 32 kohaga wagunisse.

Enamasti toob sekkaseid sekeldusi ikka Koiküla jaam. Walgast on sinna kogunud perekas suwitajate rahwas ja kui siis need pühade järele linna tagasi tahawad minna, ei mahuta 1 reisijatewaguniga liikuw rong kõiki sõitjaid.

Walga jaamaülemused, kes otsustawad ja määrawad rongide koosseise, peaks sellega arwestama ja telefoniühendus Koiküla jaamaga on ka Walgast olemas.

Wõiks wähemalt mõne klassiwaguni Koikülas waruks heida ja selle tarwiduse korral rongile juure haakida. Inwekuubel kulukk see eriti tihti wasjaks ära. Pole mõtet selleski, et kõik tühjad klassiwagunid Walges tagawarateil seisawad.

Herriot kawa

heakstegemismaksude korraldamise asjus

„Matin" teatab, et Prantsuse peaminister Herriot olewat esitanud Lausanne'i konwerentsile kawa heakstegemisprobleemi ja sõjawõlgade likwideerimise kohta. See kawa olewat koostatud Baaseli ekspertide aruande põhjal. Prantsusmaa panewat ette, et kokkuleppe teel määratakse kindlaks heakstegemise üldsumma, millesse oleksid wõetud ka Euroopa sõjawõlad Ameerikale. See summa makstakse rahwuswahelisele maksupangale. Pank jaotab selle summa osalajate wahel täpselt selles proportsioonis, mis oli wastu wõetud enne Hooweri moratooriumi. Kaks kolmandikku heakstegemise kogusummast jääks Ühendriigid Euroopale antud sõjalaenude likwideerimiseks. Üks kolmandik jaotatakse proportsionaalselt Prantsusmaa, Inglismaa, Itaalia, Belgia ja Jugoslaawia wahel.

Kuna läbirääkimised „nelja suure" wahel täna lõpule ei jõudnud, siis lükatakse edasi konwerentsi täiskoosolek, mis pidi olema homme.

Riigikogu korraldab oma tööd.

Asutatakse kümme komisjoni.

Täna riigikogu koosolek.

Eile pidas riigikogu wanematekogu oma esimest koosolekut, kus arutusele tuli riigikogu tööde korraldamise küsimus. Kõigepealt asus wanematekogu seisukohale, et järgmine riigikogu koosolek tuleks pidada täna, kesknädalal kell 11 hommikul, kus moodustatakse komisjonid.

Wanematekogu otsuse kohaselt kutsutakse ellu kümme komisjoni: rahanduse, laiendatud rahanduse, üld-, maa-, hariduse-, sotsiaal-, riigikaitse-, wälis-, koosseisu- ja kodukorra- ja redaktsioonikomisjon. Jagajad, mille alusel rühmad saadawad komisjonidesse oma esindajaid, jäeti üldiselt endiseks, wälja arwatud üksikud komisjonid. Nõnda tahetakse saada teada rühmade seisukohta riigikaitse- ja wäliskomisjoni jagajate kohta. Koosseisu komisjoni jagajaks wõeti senise 15 asemel 12. Täiesti kaotatakse riigi majapidamise aruande komisjon. Riigi majanduse nõukogusse riigikogu esindajate saatmisel wõetakse jagajaks 10. Riigi statistika nõukogusse ja kultuurkapitali nõukogusse saadawad oma esindajaid kolm suuremat rühma — sotsialistid, keskerakond ja põllumehed, igaüks ühe, kuna kult.-kap. nõukogus saawad ühe koha ka wähemusrahwused.

Lõpuks teatasid põllumehed, et nad tahaksid näha riigikontrolöri kohal oma meest ja seadsid kandidaadiks üles senise kontrolöri K. Soonbergi.

Wanematekogu jättis riigikontrolöri küsimuse esialgu rühmade kaaluda.

Tuletont Petserimaal.

P e t s e r i, 21. juunil. Eile õhtul lõi Jeboska walla Lahnowa külas põlema Aleksei T i r e t k o w i elumaja. Tuli lewis ka kõrwalhoonetele ja nii hävisid tules peale elumaja ka laut, ait, 2 kuuri ja küün. Ka laurem osa waliaswarast tuli tules. Tuleõnnetuse tuli kandis tule edasi naabruses olewa Vasil M a r m i t s e w i hoonete, ... [illegible]

Kahju 4000 kr., hooned olid kindlustatud 1500 kr. peale. Tuli oli alguse saanud Tiretkowi elumaja ahjust.

Wana tainas uues astjas.

Tuleb endine koalitsioon endise riigiwanemaga. — Anderkopp, Raudsepa ja Suursööti asemele Tief, Juhkam ja Westel?

Teisipäewal, peale riigikogu wanematekogu koosolekut, asus riigikogu esimees Einbund tegelikkudele sammudele uue walitsuse ametisse kutsumises.

Et rühmade seisukohta selles küsimuses teada saada, kutsus esimees rühmade esindajad oma juure. Esimesena käis riigikogu esimehe jutul kella ½3 ajal sotsialistide rühma esitaja L. Johanson. Sotsialistide esitaja arwas, et loomulik oleks, kui riigiwanema kandidaadi annaks suurem rühm riigikogus, s. o. põllumehed. Mis puutub sotsialistide osawõttu walitsusest, siis pole rühm seda weel kaalunud, kuna see küsimus pole senini konkreetselt päewakorrale kerkinud.

Teisena käis riigikogu esimehe jutul rahwuslik keskerakonna esitaja Ado Anderkopp. Ka keskerakond kuuldawasti pooldab seda, et riigiwanema annaks suurem rühm. Keskerakonnad on nõus walitsusest osa wõtma, näeksid aga heameelega, et koalitsiooni ulatus oleks senisest senini.

Kolmandana käis Einbundi juures põllumeeste rühma esitaja A. Tupits, kes leidis, et riigiwanema kandidaat peaks olema põllumeeste rühmast.

Kuna põllumeestel keskerakonnaga walitsuse moodustamiseks asjad juba enam-wähem klaarid, siis ei tee uue walitsuse moodustamine wististi suuremaid raskusi. Kuuldawasti jääwat riigiwanema kandidaadiks senine riigiwanem J. Teemant, kellele riigikogu esimees lootetawasti juba teisipäewa õhtupoolel walitsuse moodustamise ettepaneku tegi. Ka walitsuse koosseisus ei tulla suuremaid muudatusi.

Lahkuda tuleb wast ainult teedeministril Raudsepal ja majandusministril Suursöödil. Kandidaadina majandusministri kohale kõneldakse G. Westelist, teedeministriks saawat aga J. Juhkam.

Anderkopi asemele minewat aga uueks kohtu- ja siseministriks Otto Tief.

Suured streigid Tshiilis.

Santiagos peetakse tänawlahinguid. — Inglased loowad koonduslaagreid.

Raudteestreik Tshiilis, mis kuulutati protestiks kommunistliku walitsuse kukutamise wastu, on lewinud üle kogu maa. Wasekaewanduste töölised ja trammiteenijad Valparaisos kuulutasid ka poliitilise streigi. Wäejuhatus awaldas määruse, milles streikijaid raudteeteenijaid ähwardatakse wallandamisega ja sõjakohtu kätte andmisega, kui nad mitte kohe tööle ei ilmu. Tähtsamad raudteerongid liiguwad esialgu sõjawäe abil. Pealiine walwawad sõjawäed.

Davila walitsus awaldas oma programmi, mis sisaldab tähtsaid sotsiaalseid reforme. Lubatakse tööaega lühendada ja palga alammäär kindlaks määrata. Tööpuuduse wähendamiseks kawatsetakse ette wõtta awalikke töid õige laias ulatuses. Suurtele warandustele pannakse kõrged maksud. Tulumaksu kõrgendatakse tundawalt suurematelt tuludelt. Puuduskannatajaile lubatakse muretseda toitu ja peawarju. Walitsus loodab, et nimetatud parandustega ta suudab halwata kommunistliku õhutustöö kogu Tshiilis.

Briti saatkond Tshiilis tegi Briti konsulitele kohuseks walmistada koonduslaagreid, kuhu wõiks walwutada Briti kodanikke sel korral, kui rahutused Tshiilis edasi kestawad.

Briti waatleja Tshiilis teatab, et streigid on puhkenud üle kogu maa. Awalikke teenistusi täidawad nüüd sõjawäelased. Santiagos ja Valparaisos on olnud rahutusi ja rüüstamisi. Uulitsail peawad praegu korda sõjawäepatrullid. Peaminister Davila lubab teostada riigisotsialismi, ent tööliste enamus on temale waenulik. Ka peetakse Davila Ühendriikide sõbraks, mis ei meeldi Tshiili rahwa enamusele.

Santiago tööliskwartaalides oli eile õhtul tõsiseid rahutusi ja rüüstamisi. Walitsuse wäed wõeti püssitulega wastu. 20 isikut sai surma ja 50 haawata.

Möödunud ööl saabus Valparaiso sadamasse kaks Tshiili sõjalaewa 1000 meresõduriga pardal, kes on saadetud sinna korda pidama. Sõjawägedele on käsk antud hukata kõik rüüstajad, keda tabatakse teolt. Paljud inglased ja ameeriklased põgenewad laewadele.

S t e t s i n e [illegible]

Eilsed rahutused olid õhutatud kommunistide poolt. Suurem osa surmasaanuid ja haawatuid on streikijad. Walju piirawistoorra tõttu on walitsus praegu seisukorra peremees. Kuid mõned wäesad kartawasti teetawad kommunistlikke.

Tshiili walitsus otsustas kutsuda neli Euroopa tuntud majandusteadlast endale nõuandjaks oma majandusprogrammi teostamisel. Selle programmi järgi walitsus hakkab teostama sotsialiseerimispoliitikat. Kutsutawad majandusteadlased on Werner Sombart Saksamaalt, Alfredo Pareto Itaaliast, Pierre Dominique ja Peracha Prantsusmaalt.

Lisarongid Jaanipäewal.

Reisijate weoks jaanipäewa puhul määratakse käiku lisarongid:

N e l j a p ä e w a l,

23. j u u n i l.

Tallinn—Tartu, rong nr. 911, minekuga Tallinnast kell 17.10, jõuab Raasikule 17.55, Aegwiitu 18.26, Tapale 18.54, Tamsalu 19.22, Jõgewale 20.22 ja Tartu 21.18, peatudes kõigis wahejaamades, wäljaarwatud Mustjõe ja Nõmmküla.

P ü h a p ä e w a l,

26. j u u n i l.

Tartu—Tallinn, rong nr. 912, minekuga Tartust kell 14.25, Jõgewast 15.25, Rakkest 16.01, Tamsalust 16.27, Tapalt 16.55, Aegwiidust 17.29, Raasikult 18.01 ja jõuab Tallinna kell 18.45, peatudes kõigis wahejaamades, wäljaarwatud Nõmmküla ja Mustjõe.

Reisijaid palutakse kasutada käiku määratawaid lisaronge.

Loodetaw ilm.

Kolmapäewal, 22. juunil.

Merel öösel kohati keskmiselt kõwaid, päewal üldiselt keskmise kiirusega põhja- ja loodekaarte tuuli. Öösel suuremalt jaolt pilwes ja wihmane, päewal muutlik pilwitus ja paiguti lühiajalised hoowihmad. Temperatuur suurema muutuseta.

Tiibeti wäed tungiwad Hiinasse

Asja taga olewat Inglismaa.

Üks agentuuriteade Pankingist mis seni ei ole leidnud ametlikku kinnitust, jutustab Tiibeti wägede sissetungist Hiina lääneprowintsi. Dalai-Lama olewat Tiibetis üldise mobilisatsiooni wälja kuulutanud. Hiina ja Tiibeti wägede wahel olewat juba olnud wihane wõitlus, kus hiinlased jäänud lüüa. Hiina wäed olewat nüüd taganemas.

Ka Nõukogude Wene allikaist tulek samasuguseid teateid. Nõukogude andmete järgi olewat Tiibeti ja Inglismaa wahel sõlmitud salaleping. Selle lepingu järgi Inglismaa kohustuwat muretsema Tiibetile majanduslike soodustuste wastu 10 wõitlukahurit, 2000 kuulipildujat ja 2 miljonit naela laskemoona.

Ettepanekuid relwastusmaherahuks.

Kõneldakse, et Inglise peaminister Macdonald püüab wõita Ühendriigid 10-aastase relwastuswaherahu nõusse, tingimusel, et pärast selle waherahu möödumist kõik relwad, mis Versailles'i lepinguga on tunnistatud kallaletungirelwadeks, kuulutataks keelatuks. Prantslased näiwad nüüd loobunud olewat rahwasteliidu armee loomise plaanist, milline plaan teatawasti leidis ägedat wastuseisumist mõnede riikide poolt. Prantsuse delegatsioon tahtwat nüüd soowitada relawstuseelarwete wähendamist.

Poola kirjutab alla mittekallaletungipaktile.

Saksa lehtedele teatatakse Warssawist, et Poola kawatsewat mittekallaletungipaktile Wenemaaga lõplikult alla kirjutada, hoolimata sellest, kas niisugune pakt sõlmitakse ka Wenemaa ja Rumeenia wahel wõi mitte. Poolas olewat jõutud nimelt arwamisele, et mittekallaletungipakti sõlmimise asi Wenemaa ja Rumeenia wahel on nähtawasti maha maetud. Niisugusel korral olewat oodata ka Prantsuse-Wene mittekallaletungipakti allakirjutamist.

Rahwa Sõna

en ainuke sotsialistlik päewaleht

Tartus ristiti tänawaid.

Uus nahksild kalaturu kohta.

Tartu linnawolikogu töökoosolek.

Tartu linnawolikogu esmaspäewaisel koosolekul wõeti teadmiseks Linnapanga bilanss, mis tasakaalus 2.432.717,72 kr. Waliti uuesti senised diskontokomitee liikmed A. Pääsuke, K. Lutt (sotsial.) ja R. Hellat, panga rewisjoni komisjoni W. Tubin, J. Wain (sotsial.) ja Fr. Torm. Selle peale otsustati mälestada ülikooli 300-a. juubelit tänawate ümbernimetamisega: Wana ja Jaani tän. Ülikooli tänawaks ning Jakobi ja Küütri tän. Gustaw-Adolfi tänawaks, Munga tän. Põllu tänawaks ja senine Põllu tän. Nurme tänawaks. Eriti tuleb puhtotstarbekohasuse seisukohalt tarwitada Wana ja Jaani t. üheks tänawaks tegemist, kuna senine sama tänawa jagamine kahe nime alla oli segaw.

Õnnetusjuhtumiste ja haiguse wastu kindlustamise kohta wõeti wastu määrus, mille alla kuuluwad need ametnikud ja linnatöölised, kes ei kuulu haigekassa alla.

Tuletõrjujatele makstaw tunnitasu piduõhtutel polnud waga suur, 30 senti, kuid ettekannete korraldajaile siiski tundus koormawana. Kuna tööpalgad nüüd langenud, hädaabitöödel isegi alla 20 sendi tunnis makseti, siis arwati, et walwekorral olijaid peaks leiduma wähemasti sama tasu eest, mis makstakse tööliste Edaspidi on walwekorras olijate tuletõrjujate tasu 20 senti tunnis.

Linna koolidewõrgus tehakse ainult mõningad muudatused. Nii loodakse juurde 1 algkooli klassikomplekt, nimelt 11-da algk. juures. Tütarlaste gümnaasiumi juures lahwiderdatakse järk-järgult humanitaarharu, kuna kahe haru jaoks pole tarwilikul määral õpilasi.

Korterite üüri linnamajades alandatakse, kuigi need olid ka warem eramajade üüridest madalamad.

Tartu linna maakohtadest otsustatakse müüa Zootaga Lellariste kooli talu Zootaga wallawalitsusele, kel sellel maal juba koolimaja ühes kõrwalhoonetega. Erapakkujate hind oli walla hinnast suurem, kuid linn tegi õieti, kui ta ei asetanud walda oma hoonetega kitsikusse. Samuti otsustatakse müüa Sadukula Poe koht, mille maa kogusuurus 2,60 ha.

Linn saab kolmanda silla.

Kaitseministeeriumiga on saawutatud kokkulepe pontoonide ümberwahetamise kohta. Tartu linn annab ministeeriumile oma wäiksemad pontoonid, mis suutsid kanda ainult jalakäijate silda, ning saab wastu suuremad. Seega lahendub wete lahtiolles sõitjate ümmistus wana Kiwisilla ümber. Edasi korraldab Tartus liikumist

bensiini saamise wõimalus igal ajal. Seni olid bensiinijaamad öösel ja pühapäewadel teatud tundidel kõik suletud. See tekitas nurinat läbisõitjates, selle üle imestasid eriti wälismaalased, kes harjunud bensiiniga warustuma igal ajal. Siit peale on bensiinijaamades walwe kokkuleppel. Ükski jaam ei tohi lahti olla sensest rohkem tunde, kuid öösel ja pühapäewal olgu iga jaama juures kogeda, kus antud momendil walwe.

Töökoosolek, kuigi üle 20 punktiga päewakorras, kestis kaks tundi.

RAADIO

Kesknädalal, 22. juunil.

Tallinn. 15.00 heliplaate. 15.15 päewauudised. 19.30 päewauudised. 19.45 wanem-leitn. G. Vagus: Inglise laewastiku tegewusest meie wabadussõjas. 20.15 ülekanne Tartust. 20.20 põllumajanduslikke teateid. 20.30 kaitseminist. puhkpillide ork. kaitsewäe orkestr. insp. G. Nederi juhat.

Tartu. 15.00 ülekanne Tallinnast. 19.30 ulek. Tallinnast. 20.20 ulek. Tallinnast.

Lahti ja Helsingi. 19.15 laule ja jutte lastele. 20.00 kõne spordist. 20.25 raadio-ansambli kontsert. 20.50 Kaarle Halme kuuldemäng "Toistaan mies tunnetaan". 21.20 ringh. kwarteti laule. 22.15 muusikar tester. Kappelist.

Stokholm ja Motala. 18.05 heliplaate 21.00 J. Handni ja P. Tshaikowski helitööde konts. 23.00 ajawiitemuusikat.

Warsawi ja Katowice. 12.58 aeg. Krakowi fanfaare. 13.45 heliplaate. 14.35, 16.10 ja 17.05 heliplaate. 18.00 paraatl.-konts. 19.20 tantsumuusikat. 21.00 ukraina koorikonts. 22.10 klaverisoolosid. 23.00 ja 23.50 tantsumuusikat.

Königswusterhausen. 13.00 ilmateade ja helipl. 15.00 kontsert. 16.00 küttimine Abessiinias ja Lääne-Aafrikas. 17.30 paraatl.-konts. 19.00 orkester ja tema instrumendid. 21.00 muus. kuuldepilt. 22.00 [illegible] tund.

Wiin. 14.10 heliplaate. 18.00 heliplaate. 18.50 helipl. 20.45 tantse kolmest sajandist. 23.00 tantsumuus.

London ja Daventry. 13.00 orelikonts. 13.45 helipl. 14.30 ork. konts. 17.00 linnaorkestri kontsert. 17.45 aeg., orelikonts. 18.15 tantsumuus. 19.30 aeg. Beethoveni sonaate. 21.00 BBC teatri ork. konts. 22.35 rewüü, tantsumuus. 1.00 Big Ben.

Leningrad. 7.15 helipl. 8.00 linnaork. konts. 9.30 töölislõunakonts. 11.00 aeg. ilmat. 15.00 konts. lastele. 15.30 külaork. konts. 18.07 tööliseht. 19.00 konts. teatrist ehk kultuurhoonest.

Meelsuse pärast koolist wälja.

Narwa linna koolivalitsus on otsustanud kõrwaldada Narwa tööstuskoolist 3 õpilast nende osawõtu pärast Narwa pahempoolsest ametiühingust (Wakfali puiestee ühing). Koolist tagandatakse 18-a. Psenitshnikow ja 15-aastased Koslow ja Gorski. Nad olla pahempoolse ametiühingu tegewliikmed, wõtnud ühingu peakoosolekust kooli wormimütsides osa ja teinud koolis kommunistlikku agitatsiooni — nii kõlab ettekanne, mille põhjal poisikesed koolist wälja heidetakse.

Ajalehemüüjale päewamured.

Nõuawad rendi alandamist.

Eesti Ajakirjanduse Müüjate Ühing, kuhu kuuluwad enamikus Tallinna kehwad kioskipidajad, pöördus märtsikuul linnawalitsuse majandusosakonna poole, et alandataks ajalehemüügi kioskite renti. Palwes toodi ette, et ajalehtede müük on langenud wiimasel kahel aastal 30% wõrra. On juure tulnud wiimasel kahel aastal palju liikuwaid lehemüüjaid. Tubakasaaduste müük peale nende kallinemist on tunduwalt langenud — pealegi on tubakawabrikud wähendanud müügiprotsente. Wiimasel ajal on majaomanikkude poolt ehitatud juure rohkel arwul n. n. plangupukasid, mis müüwad ka ajalehti, kuid nende rent on linna kioskite rendist palju madalam.

Nüüd ootas ühing märgukirja linnawalitsusele rendialandamise palwega. See küsimus tuleb lähemal ajal linnawalitsuses otsustamisele.

Tampere T. Ü. meeskoori kontsert.

Jaanipäewal Pirita kloostris kontserti andwa Tampere tööliste meeskoori kohta kirjutab „Kansan Lehti" (koondusorak.) 23. märtsil k. a. järgmist.

Et koor wiia nii kangele, peab koorijuht ise oskama laulda ja suutma pakkuda koorile rohkem kui harilikku kooriõpetust. Need wõimed koorijuhina näitwad olewat helilooja Elias Kiianderil, sest muidu ei wõi taibata, et koor on wõinud tõusta sellele tasemele, millisel ta on otsustades eilse kontserdi järele. Tooril on nimelt õige ühtlased ja ühewärwilised hääled. Esimene tenor on selge ja ühtlane ja tundub, et mõnigi liige ilma tähelepandawama pingutusega wõib tõusta kõrge b-ni, wõib olla kõrgemalegi. Teised bassid on samuti õige mahlakad. Koor on sõnakuulelik oma juhile ega kannustu karjuma isegi mitte fortissimodes.

„Kansan Lehti" kirjutas:

Tampere T. Ü. meeskoori eilne kontsert kontsertsaalis andis eriti hoodsa pildi koori praegusest tasemest ja töötamisimust. Kooril on eriti hea häälematerjal. Peale selle tarwitab koor fortet eriti mahlakalt, ohimata sealjuures ülepingutusse ning pianissimo on täielikult kooskõlaline. Ka rütm püsis eilses esituses terwena, kuna tempo oli osawalt kohandatud laulja häälematerjali wõimetele wastawaks.

Kawa oli mitmekülgselt koostatud, kuulja seisukohalt eriti huwitaw ja andis koorile hea juhuse esitada oma wõimeid kõige paremas walguses. Alguslauluna lauldi Kaupi „Laulun on woima ja mahti" (Laulul on jõud ja wõim) jõuriikalt ja kindlusega; järgmine Pesola omapärane helitöö „Köyhän pelto) (Waese põld) oli peenikult hoolikalt läbiwiidud. Kuula eriti tundeline helitöö „Iltapilwia" (Õhtupilwed) esitati hästi wiimistletuna. Mesijaeri wana kangelasmuinasjutt „Olawi Trygwason" oli eriliselt õnnestunud saawutus, milles niihästi forte kui decrescendogi oli hoolikalt läbi mõeldud ja pianissimo häsi kõlaw ja ilus. Osawõtjad elawate poolehoiuawalduste järele, oldi kuulduga wäga rahul.

O. Tallmeistrile 7 päewa.

Wäljapressimisjutud wangimajade dir. Pressi kohta.

Wiimasel rahukogu istungil oli arutusel Tallinna end. kaswatuswangla ülema Oskar Tallmeistri süütegu. Tallmeister oli kirjutanud kaebekirja kohtu- ja siseministrile, awaldades laimawa ilmega teateid wangimajade walitsuse direktori kohta.

Kirjas leidus lause: „... sel juhul on tegu riigikogu petmisega, sest wangidewooauto nimetuse all osati läbi suruda krediit omale sõiduauto ostmiseks". Wangimajade walitsuse direktori Pressi wäärtegusid oli kirjas weel loetletud terwe rida. Nii olnud dir. Pressil wangimaja kõrgema ametniku L. lahtilaskmine päewakorras sagamõttega, et küll ametnik seda paluma tuleb, millisel juhul siis awanewat wõimalus wälja pressida.

Kaebealune seletab, et ta toiminud selle kirja kirjutamisel ägedas meeleolus, kuna direktor tema wastu mitmel juhul osutanud põhjuseta waenulisust. Kohus mõistis O. Tallmeistri, pastor Tallmeistri wenna, nädalaks wangi — tingimisi.

Tundmatu laip Pirita metsas.

Esmaspäewal leiti Pirita kloostri tagant „Sanatoorium Kloostrimetsa" pargist poonud mees mänuiokjast. Mehel oli seljas must impregneeritud mantel, pruun, triipudega ülikond, sinakas, triiksärk, hallikirju kaelaside, peas kulunud, hall kaabu, jalas mustad poolsaapad. Mehe wanus wõib olla 30—35 a., tal on ülewea kammitud õre juus.

Taskutest ei leitud mingisuguseid dokumente, oli waid liigetega taskunuga, paberossipakk „Palm" ja 2 taskurätikut. Laip saadeti lahkamisele, kuna politsei asus tundmatu omakseid otsima.

Wastutaw toimetaja J. Kärte.
Kirjast. o.-ü. „Täht" trükk, Tallinn.
Wäljaandja Kirjast. „Rahwa Sõna".

Rootsi kingib ülikoolile raamatuid

Kroonprints tuleb miiniristlejaga.

Tartu ülikooli 300 aasta juubeli puhul kingitakse juubilarile Rootsist suurem hulk raamatuid. Kingitus koosneb umbes 3000 köitest, mis on osalt eraannetused, osalt muretsetud Gustaw Adolfi fondi poolt wälismaa rootsluse ühdu kaasabil. Kingitus ei saa aga juubeli ajaks walmis, ja seepärast antakse juubelil üle ainult raamatute nimestik. Kingitus loodetakse aga saata sügissemestri alguseks.

Rootsi kroonprints Gustaw Adolf sõidab Eestisse uue miiniristleja „Klas Horniga". Ta algab teekonda 27. juunil Helsingborgist ja saabub Tallinna 29. juunil. Teda saadawad tema teisil kojamarsal Rudebeck ja adjutant major Tham. Eestis ühineb temaga Stokholmi ülikooli rektor profesor Swen Tunberg. Helsingborgi jõuab kroonprints tagasi 5. juulil.

Lätis kindel wõihind.

Läti seim wõttis eile wastu seaduse wõitööstangu toetamise kohta. Selle seadusega kindlustatakse wõitootjatele esimese sordi ekspordiwõi eest kindel hind, nimelt 2.50 latti kilogrammilt. Seadus hakkab wastuwõtmise päewast 61 häälega 19 wastu.

Wahiturotudel oli mitusada põllumeest, kes olid tulnud maalt, et jälgida waidlust ja näha, milline saatus jääb osaks sellele seadusele.

Raudteekonwerents Riias.

23. augustil tuleb Riias kokku uus Eesti, Läti, Leedu, Poola ja Saksa raudteekonwerents, et otsustada need küsimused, mis wiimasel Tallinna raudteekonwerentsil jäid lahtiseks.

„Rahva Sõna" tellimiste vastuvõtmine 1. juulist on avatud.

Laevasõidu ja Merekaubanduse Edendamise Selts
„LAEVANDUS"
korraldab jaanipäeval a/l. „Suomi'ga"
õppeekskursiooni
HELSINGI.
Ärasõit Tallinnast
neljapäeval, 23. juunil kell 7 õhtul.
Tagasisõit Helsingist
laupäeval, 25. juunil kell 5 p. l.,
pühapäeval, 26. juunil kell 9 õhtul,
esmasp., 27. juunil kell 9.30 hom.
Pileti hind edasi-tagasi ühes korteriga 3 ööd-päeva hotellides või koolimajas Kr. 10.—
Soome reisukaart tarviline.
Piletite müük ja teated:
A.-S. „Tallinna Laevaühisus",
S. Karja 18, tel. 426-90.
K-m. Rodres, Harja tän. 21, tel. 436-50.
K-m. J. Danielsen, V. Turg 1, tel. 464-25.
Rutake piletite ostmisega! Sõit kestab umbes 4 tundi, ekskursantidel võimalik kasutada kõiki laeva saale ja ruume.

Tampere T-Ü. Meeskoor
Soomest
annab kontserte:
Pirita Kloostri varemis,
Jaanipäeval, kell 19.
Pääsemaks 50 senti.
Narva-Jõesuus, 25. VI.
Rohtlas, 26. VI.
Valgas, 27. VI.
Võrus, 28. VI.
Petseris, 29. VI.
Tartus, 30. VI.
Tallinnas, Harjuvärava mäel, 1. VII, kell 19.30.

Elan nüüd
Wiru tn. 15. Tel. 435-40.
(apteegi peal)
Dr. M. Kolomoitsew
Eriala:
Naha-, põie- ja suguhaigused
Wastuw. kl. 10—1 ja 5—8.
Pühapäeval kl. 11—12.
Kõrgustikpäike.

Eesti Sotsialistlik Tööliste Partei Tallinna komitee
korraldab jaanilaupäeva õhtul ja jaanipäeva hommikul väljasõidu ilusasse
Rannamõisa metsa
jaanitulele.
Metsas muusika ja tants haljal murul. Einelaud Livonia pudeliõlle, kapakalja, karastavate jookide ja kõige suupärase — külma ja sooja söökidega.
Sõiduhind sinna ja tagasi ainult 75 senti.
Väljasõit jaanilaupäeva õhtul kell 9 ja jaanipäeva hommikul kell 9—10, V. Pärnu mnt. 31, Tööliste Kodu hoovist.
Korraldav komitee.

Dr. Harry Dreyer
Naha-, põie- ja suguhaigused
Wiru t. 12—2. Tel. 447-82.
(Singeri kaupluse majas).
Wastuw. kl. 10—1 ja 5—8.

„RAHVA SÕNA" tellimiste vastuvõtjad Järvamaal.
H. Harjo — Rakke pk. 12.
K. Inglist — Ambla.
H. Jammer — Mäo, Palu
E. Marmei — Karinu.
A. Pertmann — Türi, Sauna t. 12.
A. Rumvald — Türi rmtkpl.
G. Samler — Türi, Lokuta pk.
H. Seidelberg — Paide rmtkpl.
K. Tarius — Türi, Vabriku t. 5.
A. Toomel — Türi.
A. Tops — Tapa pstk.
J. Tumma — Käru Tarv. üh.

Kuulutage „Rahwa Sõnas"